

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

Vide lib. 4. c. 17.
9. 1.

se tantum præstat executorem sententiæ latæ adversus auctores hæreseos & eorum complices. Ei fundamento innixus Gelasius Papa, Acacij Patriarchæ Constantinopolitani, qui à Felice Papa dejectus fuerat in synodo Romana, depositionem tuetur adversus exceptionem Euphemij Patriarchæ Constantinopolitani, qui aiebat decessorem suum non potuisse damnari ab uno, id est, à Summo Pontifice, absque congregatione synodi. Respondet itaque Gelasius in communitorio ad Faustum: *In qua*, id est, in synodo Chælcædonensi, *per numerosam sententiam Sacerdotum erroris hujus auctores constat fuisse damnatos, decessoremque meum executorem fuisse veteris constituti, non novæ constitutionis auctorem.*

IV. Auctoritatem judicandi de appellationibus interpositis à Patriarcha CP. latis in causa fidei retinuit Gregorius magnus: cujus rei exempla extant in causa cujusdam Presbyteri Chælcædonensis, & monachi cujusdam Lycaoniæ, qui à Ioanne Patriarcha Constantinopolitano appellaverant.

CAPVT XI.

Synopsis.

I. Inquiritur an canones Sardicenses in Occidente obtinuerint in gratiam Episcoporum dejectorum. Quid Occidentis nomine significetur. Variæ Occidentis Dioceses enumerantur.

II. Serò itaque canones Sardicenses recepti sunt in Occidente. Nam Principes causas retractari jubebant jure suo, quo eos privare noluit Concilium Sardicense.

III. Ex constitutione Gratiani, qua valde amplificata est auctoritas Episcopi Romani, colligitur eos canones nondum fuisse receptos in usum.

IV. Ei constitutioni edenda occasionem præbuit Romana synodus, qua agrè ferebat Episcopos in singulis occasionibus accedere ad Imperatores pro impetranda revisione. Ordo itaque judiciorum nova lege explicatus est à Gratiano, qua plurimum auctoritatis tribuit Episcopo Romano.

V. Referuntur verba rescripti hujus Principis.

VI. Missum est illud in executionem quadriennio post, in causa Priscilliani & sectatorum ejus: qui cum damnati fuissent in synodo CasarAugustana; Romam accesserunt, ut Damascorum objecta purgarent. Sed ne in conspectum quidem ejus admissi sunt.

VII. Redditi sunt postea Ecclesiis suis à Gratiano. Sed rursus damnati sunt, post mortem Gratiani, studio Ithacy Episcopi.

VIII. Sulpitius Severus agrè fert appellationem Priscilliani non cohibitam fuisse ab Episcopis qui sententiam adversus eum tulerant. Loquitur autem de appellatione ad Imperatorem. Explicatur locus Sulpitij Severi.

I. SATIS, ut arbitror, Orientem spectavimus. Redeamus itaque ad Oc-

cidentem; & videamus an illic obtinuerint canones Sardicenses in gratiam Episcoporum dejectorum. Occidentis nomine per eas tempestates comprehendebantur universæ Ecclesiæ quæ tum continebantur intra terminos Imperij occidentalis, à confinio Thraciæ usque ad Oceanum. Distinctio illa Orientis & Occidentis introducta fuit in Imperio temporibus Vespasiani, tamen si corpus Imperij divisum non esset. Sed divisionem illam peregit Diocletianus: cujus exemplum imitatus Constantinus Imperium divisit inter filios suos, iis limitibus Imperiorum constitutis qui dein Ecclesiarum quoque limites fuere. Divisus autem erat Occidens, æquè ac Oriens, in Tractus & Dioceses numero septem. In Italia quippe duæ Dioceses erant; quarum una urbi Romanæ contributa erat, & decem provincias complectebatur; altera verò, quæ constabat ex septem provinciis, civitati Mediolanensi suberat. In Illyrico provinciarum erant xviii. quarum caput erat Sirmium. Cum autem divisum illud fuisset in orientale & occidentale, Thessalonica constituta est caput Illyrici orientalis; reliqua verò Illyrici pars Præfecto prætorio Italiæ subiecta fuit. Africana Diocesis sex provincias complectebatur, quarum caput erat Carthago. Diocesis verò Gallicana ex xvii. provinciis constabat. Britannica quinque provincias numerabat; Hispanica verò, sex. Hæc in antecessum monenda erant, ut facilius intelligi possent ea quæ heic dicturi sumus.

II. Canones Sardicenses, qui in schismate Ecclesiæ conditi fuerant, serò in Occidente recepti sunt: quoniam Imperatores rescriptis suis decernebant celebrationem synodorum ad judicandas causas Episcoporum, tum etiam rescripta concedebant pro retractatione causarum. Eo autem jure privare Principes noluit synodus Sardicensis, sed tantum in Episcoporum depositorum arbitrio positum esse voluit Episcopum Romanum vel Imperatorem appellare pro obtinenda causæ revisione.

III. Confusio quæ in his synodis occurrebat, & lentitudo negotiorum quas invehebant rescripta Principum, novæ constitutioni occasionem præbuerunt, quæ ab Imperatore Gratiano edita est juxta postulata cujusdam synodi Romanæ. Gratianus ergo jurisdictionem ecclesiasticam ordinavit quoad judicia Episcoporum de hæresi suspectorum; & in ea lege magna ratio habetur Summi Pontificis, sed alio prorsus modo quam eo qui fuerat præscriptus in synodo Sardicensi. Vnde colligitur eos

canones nondum fuisse receptos in usum. Nam aut eundem ordinem tenuisset Gratianus, aut saltem eorundem canonum mentionem fecisset.

IV. Synodus Romana congregata anno cccclxxviii. ex omnibus Episcopis Italiae, oravit Gratianum & Valentinianum Imp. ut constitutionem ea de causa generalem ederent, in eum sensum quem ipsa suggerebat, ne Episcopi deinceps cogernerentur ad Principem accedere in singulis occasionibus. *Quaesumus*, inquit Episcopi, *clementiam vestram ne rursus in plurimis causis videamur onerosi, ut jubere pietas vestra dignetur.* Itaque rogante synodo, triginta annis post habitum Sardicense Concilium, auctoritate imperiali decretum est ut Papa Damasus apud Romam iudicet accusationes cum consilio quinque aut septem Episcoporum, & ut accusati compellantur à Praefectis praetorio, Proconsulibus, aut Vicariis eas Ecclesias dimittere à quibus dejecti fuerint, aut Romano se Pontifici sistere ad subeundum iudicium. Si verò accusati consistant in longinquiore provincia, omnis ejus causa cognitio pertinebit ad Metropolitanum illius provinciae. Sed si accusatus fuerit Metropolitanus; tum is debet necessario Romam venire, illic iudicandus, aut ad Episcopos accedere quos Papa iudices dederit. At si fortasse Metropolitanus suspecti essent accusati, tum eis pro libito licebit provocare ad Romanum Pontificem aut ad Concilium quindecim finitimorum Episcoporum. Statuunt autem Imperatores ut quicquid à Pontifice Romano, sive à iudicibus ab eo datis, sive à Metropolitanis, aut etiam à Concilio quindecim Episcoporum fuerit statutum, prorsus obtineat; adeo ut in controversiam deduci non possit, etiam praetextu revisionis, aut alio quovis modo.

V. Vir clarissimus Sirmondus epistolam Concilij Romani itemque rescriptum Gratiani edidit in appendice Codicis Theodosiani. Quanquam rescriptum illud editum fuerat à Baronio in tomo quarto annalium, sed minus emendatè. Ea autem quae ex ea constitutione retulimus, habentur in his verbis: *Volumus autem ut quicumque iudicio Damasus, quod ille cum consilio quinque vel septem habuerit Episcoporum, vel eorum qui caibolici sunt iudicio vel consilio condemnatus fuerit, si injustè voluerit Ecclesiam retentare, ut qui evocatus ad sacerdotale iudicium per contumaciam non iuisset, aut ab illustribus viris Praefectis praetorio Galliae atque Italiae, sive à Proconsulibus, vel Vicariis, auctoritate adhibita, ad episcopale iudicium remittatur, ut ad*

Tom. II.

urbem Romam sub prosecutione perveniat. Aut si in longinquiore partibus alicujus ferocitas talis emerit, omnis ejus causa dictio ad Metropolitanum in eadem provincia Episcopi deducatur examen. Vel si ipse Metropolitanus est, Romam necessario, vel ad eos quos Romanus Episcopus iudices dederit, sine dilatione contendat. Infra: Quò si vel Metropolitanus Episcopi vel cuiuscunque Sacerdotis iniquitas est suspecta aut gratia, ad Romanum Episcopum vel ad Concilium quindecim finitimorum Episcoporum liceat provocare modo ne, post examen habitum, quod definitum fuerit integretur.

VI. Executionis hujus rescripti exemplum extat anno cccclxxxi. in causa Priscilliani haeretici, hominis Hispani, Instantisque Episcopi & Salviani sectatorum ejus, qui damnati fuerunt in Concilio Caesaraugustano. Hi ergo, post sententiam synodi, Romam accesserunt, ut Damasus coram objecta purgarent; sed ne copiam quidem sui facere voluit Pontifex, ut Sulpitius Severus adnotavit in libro secundo historiae sacrae. *Instantius*, inquit, *Salvianus, & Priscillianus Romam profecti, ut apud Damasum Urbis ea tempestate Episcopum objecti purgarent.* Infra: *Hi ubi Romam pervenerunt, Damasus se purgare cupientes, ne in conspectum quidem ejus admissi sunt.*

VII. Sed postea rescriptum ab Imperatore Gratiano impetrarunt, quo missa est in irritum sententia adversus eos lata in Concilio Caesaraugustano, Ecclesiisque suis redditi sunt. Post mortem Gratiani, Ithacius Episcopus Hispanus, qui primum iudicium adversus Priscillianum procuraverat, Imperatorem Maximum adiit, qui Gallias, Hispanias, & Britanniam sub imperium acceperat: à quo synodum Burdigalae in Aquitania secunda cogendam impetravit, in qua Instantius ab episcopatu suo dejectus est. Priscillianus verò cum jurisdictionem Episcoporum refugeret, provocavit ad Imperatorem; auditusque apud urbem Treverensem, capite damnatus est à Praefecto praetorio, una cum quibusdam sectatoribus suis.

VIII. Sulpitius Severus, cui narrationem hanc debemus, aegrè fert quòd Episcopi acquieverint appellationi Priscilliani, quem potius damnare debuerant velut contumacem, vel si ipsi reo suspecti essent, iudicium illud reservare debuerant aliis Episcopis, non autem Imperatori, ut ipse ait; idque eam haud dubie ob causam, quòd iudicium de haeresi ad jurisdictionem ecclesiasticam pertineret post editam Gratiani constitutionem. *Priscillianus verò ne ab Episcopis audiretur, inquit Severus, ad Principem provocavit. Permissumque id nostrorum incon-*

T t ij

stantia: quia aut sententiam in refragantem ferre debuerant, aut se sibi ipsi suspecti habebantur, aliis Episcopis audientiam reservare, non causam Imperatori de tam manifestis criminibus permittere. Arbitror autem temperamentum illud, à Sulpitio Severo propositum, nimirum ut rei ad aliud Episcoporum Concilium dimittantur ob suspicionem primorum iudicum, ex rescripto Gratiani petitum esse, nisi si id factum est ob receptum ea tempestate morem, ut si fortè synodus cuiuspiam suspecta videretur, Princeps reum & actorem ad aliud Concilium dimitteret, quod literis imperialibus contrahebatur, ut constat ex actis Concilij Berytensis relatis in actione nona Concilij Chalcedonensis. Vnde sequi videatur eam Severo mentem fuisse ut existimaverit potuisse Maximum congregare aliam synodum, eò quòd Episcopi Burdigalæ congregati reo suspecti forent.

CAPVT XII.

Synopsis.

I. Etate Innocentij primi canones Sardicenses nondum recepti erant. Is enim iura sedis sue arcessit à Concilio Nicano.

II. Canon sextus Nicæus conservavit privilegia Ecclesie Romanæ. Inquiruntur in privilegia illa. Dux Dioceses Italica prorsus parebant constitutis apostolica sedis. Cetera verò Occidentis Ecclesie tenebantur ad eam mittere relationes.

III. Tenebantur ergo referre ad apostolicam sedem de quæstionibus difficilioribus & ambiguis. In quo Summus Pontifex utebatur jure quodam imperiali.

IV. Duplex relationum genus in Ecclesia. Vel quando de fide agebatur, vel de quodam disciplina capite nondum aperte definitio in canonibus. Inferioris ordinis Episcopi referre ad Patriarchas debebant de causis fidei. Probatum ex Hieronymo.

V. Cause ergo fidei referebantur ex utraque Ecclesia ad Pontificem Romanum, ut de integro examinarentur in synodo Romana. Relationes Orientis non mittebantur ad apostolicam sedem nisi post examen synodi patriarchalis. Relationes verò Occidentis rectè ex provinciis ad eam sedem deferbantur.

VI. Ius illud apostolicæ sedis canonibus & vetusta consuetudini tribuit Innocentius primus. Quo ad canones, probatur ex illius epistola ad Concilium Milevitanum.

VIII. Quo ad antiquam verò traditionem, eam ille obtinuit in epistola ad Concilium Carthagenense. Referuntur verba illius epistolæ, & explentur. Gelasius Papa docet in causis fidei summam totius iudicij debere apostolicæ sedi. Iustinianus Imp. relationem ad Joannem secundum Papam misit in causa fidei.

I. **N**ONDUM etiam recepti erant canones Sardicenses etate Innocen-

tij primi, id est, ad annum quadringentesimum. Ius enim quod ille vindicat sedi suæ, prorsus petit à canonibus synodi Nicææ: quorum sensum, quoad iura Romani Pontificis in Occidente, primus ille aperuit in epistola ad Victricium Episcopum Rothomagensis. Quoniam verò hic locus nondum satis explicatus est, ut ego quidem arbitror, ei explicando nostra quoque cura non deerit; præsertim cum res ista pertineat etiam ad materiam quam tracto, ad depositionem videlicet Episcoporum.

II. Canon sextus Nicæus privilegia sua, in quorum possessione tunc erat Ecclesia Romana, ei conservavit, æquè ac Ecclesie Alexandriæ & Antiochiæ, aliisque quarum magna dignitas erat. Verum non explicat quænam fuerint illa privilegia, aut ad quas provincias porrigerentur; quin imò cuncta consuetudini adscribit, quæ facile deprehendi non potest in illa antiquitate, eò quòd novi canones prorsus mutaverint antiquam formam. Vnde fit ut hodie multum laboremus in detegendis iuribus illis. Attamen affirmare licet duas Dioceses Italicas sedis apostolicæ constitutis omnino paruisse per illas tempestates; quòd synodum ejus patriarchalem constituerent, ut alibi ostendi. At cetera Occidentis provinciæ tenebantur mittere ad eam relationes, tanquam ad sedem in qua residebat principatus sedis apostolicæ, & unde fides manerent in provinciis. Roma ergo erat velut matrix fidei. Ecclesiæ verò ceterarum Occidentis provinciarum erant velut colonie quædam ab ea urbe pendentes. in quo similes erant Ecclesiis Italicas. Hic est sensus epistolæ Innocentij primi ad Decentium Episcopum Eugubinum: *Præsertim cum sit manifestum, inquit, in omnem Italiam, Gallias, Hispanias, Africam, atque Siciliam, insulasque interjacentes, nullum instituisse Ecclesias, nisi eos quos venerabilis Apostolus Petrus aut ejus successores constituerunt Sacerdotes.* Infra: *Oportet eos hoc sequi quod Ecclesia Romana custodit, à qua eos principium accepisse non dubium est; ne dum peregrinis assertionibus student, caput institutionum videantur omittere.*

III. Subjectio illa provinciarum Occidentis quæ ad synodum patriarchalem Romanam non pertinebant, non versabatur tantum in reverentia quadam & obsequio erga sedem apostolicam, sed in eo præcipuè quòd illæ tenerentur referre ad Pontifices Romanos de quæstionibus difficilioribus & ambiguis quæ incidebant. In quo Summus Pontifex utebatur jure quodam imperiali, quod probat supremam ejus auctoritatem. Frustra enim sunt qui eam